

P.S. 16/3 1907

PERGRAM VAN DE FEDEROALISTISCHE PERTEI GRÖNNEGER BOND

Veur joe ligt t pergram van de Federalistische Partei Grönneger Bond. Dizze poletieke partei onnerschaidt zok in twee zoaken slim van aner parteien.

Eerstens main wie, dat organisoatie van soamenleven van onner opbaauwd worren mout. Oetgoand van t gegeven, dat ealkenain zo veul meugelk aigen boas wezen wil, Zèg wie, dat macht nait van boven aof oplègd worren mout, mor dat soamenleven bestoan mout oet n federootie, n bond, n bie-n-anner-kloetjen van lutje einheden. Macht mout, zo veul as meugelk is, verdaild wezen. As dr aal grinzen wezen mouten, den mouten dat nait touvalege strepen op n koorde wezen, mor den mouten dei trokken worren tussen vaolken, doar n groot en wezenliek onnerschaid tussen bestaait.

Tweidens main wie, dat Grönneger kultuur bestoan bliieven mout. Grönneger kultuur is ja nait minner weerd as wèlks aner ook (vanzulm is oans kultuur ook nait meer weerd). Mor, zoas t nou gaat zel oans kultuur verswinnen en dat zol schane wezen. Doarom mout wie dr veur ievern, dat spèlen van Grönneger toal zo gaauw meugelk regeld wort en dat op oans schoulen ook Grönneger toal en Grönneger histoarie leerd wort.

Hou toukomst van Grönnen wezen zel beslist vanzulm nait Grönneger Bond mor t Grönneger vaolk. Dat kin ja ook nait aans as je veur opbaauw van onner op binnen.

I GRONDSLOAGEN

1. De FPG gaat tr vanoet, dat ealkenain zo vrei meugelk wezen wil. Dat is n hail aner oetgangspunt as van perteien, dei dr vanoet goan, dat gemeinschop t ain en t aal is, dei t individu bloots zain as n stokje van dei gemeinschop, dei gemeinschop ale macht geven willen en t individu doarom hailendaal gain vreiheid. "Zo vrei meugelk" zeag wie omdat absolute vreiheid veur n individu ja allain meugelk wezen zol as dat individu mouderzail allain op de wereld leven zol. Zo gaauw as miinsen bie n anner wonen goan, wat maisten ja geern willen, binnen ze nait absoluut vrei meer. Z hebben den ja reachten en plichten tegenover mekoar.
2. Doarom wil wie n federoalistische opbaauw van soamenleven, dat is n opbaauw van onnern op, n opbaauw as n federoatie (verainen) van lutje, zo vrei meugelke ainheden mit zo min meugelk machts-konsiintroaties.
3. N hoger bestuursorgoan mag doarom nooit doun wat legern net zo goud of beter doun kinen. Dat is n hail aner oetgangspunt as van perteien, dei n strak siintroal laaide stoat as doar wie in leven, gewoon goud vinnen. In dei stoat is n staarke konsiintroatie van macht an de top. Perviinsies en gemainten hebben allain wat te vertealen as de top heur wat te vertealen gef. Alle macht komt van boven. Wie willen t net aansom. Tindividu gef n dail van zien vreiheid (mor bloots t noodzoakelke, zo klaain meugelke dail)aof an gemainte. Gemainten geven n dail (mor bloots t noodzoakelke, zo klaain meugelke dail)van heur vreiheid aof an t orgoan boven dei gemainten. En zo wieder. Op dizze menaaier zel ealkenain zok ook betrokken vuilen bie t bestuur. Tegenswoareg wor we ja bestuurd deur beroupsbestuurders. Gaait ontwikkeln in dei richten wieder den wort t gevoar groot, dat dei mainen goan, dat t vaolk tr veur heur is in ploats van aansom. Boetendes is siintroal laaide stoat oarzaak van t achter n anner votkroepen van bestuurders om verant woordelkhaid t ontlopen en van n pepierdierree doar wie sikkom in verzoepen.
4. Wie mainen, dat leden van n vaolk zok deur heur toal en kultuur mit n anner verbonnen vuilen en dat ealks vaolk t reacht het en doarom de middels hebben mout om in dei toal en kultuur te leven en dei in stand te haolen en t ontwikkeln. Ook t Grönneger vaolk het t reacht en mout de middels hebben om in zien toal en kultuur te leven en dei in stand te haolen en t ontwikkeln. Gain vaolk het t reacht en mag de middels hebben om zien toal en kultuur an n aner vaolk op te dwingen. En dat is wat in de Nederlannen, in Duutslaand en in sikkom ale stoaten gebeurt. Wie mainen vanzult nait, dat Grönneger toal en kultuur beter wezen zollen as wat veur toal en kultuur ook. Over ras wil wie hailendaal nait proaten.
5. Nait nationoale stoaten zai wie as wezenliek mor vaolken. In de Nederlannen bv. woont meer as ain vaolk.
6. Vaolken mouten mit n anner soamen waarken as gelieken bv. in de EEG. Nationoale stoaten van vandoage binnen ontstoan oet machts-stried van faorsten. Strepen, dei as oetkomst van dei stried over koorde trokken binnen, lopen voak zo wild en vrömd, dat ze vaolken verdailen over twee of drie stoaten. De FPG wil doar n ine an mokken om ale vaolken gelegenhaid te geven om te leven in heur toal en kultuur.

7. Wie zain t Grönneger vaolk as dail van t Sassische (Nedersaksische) vaolk, dat in d EEG biezunder stee innemt omdat t in meer as ain stoat woont.

De vaolken, dei wonen in t oosten en noordoosten van de Nederlannen en in t noarden van BRD en DDR en dei in heur Sassische, Platduutse of Nedersaksische toalen mit n anner proaten kinen, worren deur de waitenschop aandud mit de noam Sassen. Dei noam wil FPG ook bruken. Grönnen het al honnerden joaren dail van dei Sassische vaolkengemainschop weast. Dei volkengemainschop kinn op n duur vanzulm nait in drei stoaten leven blieven. Doarom wil FPG mitwaarken an ontwikkeln van EEG zo wied dei in federoalistische richten gaat. Wie willen nait, dat EEG zok ontwikkelt tou n siintroalistische ainheidsstoat.

II INRICHTEN VAN STOAT

1. FPG maint, dat ook en juist bie t inrichten van stoat, oetgoan worren mout doarvan, dat ealkenain zo vrei meugelk wezen wil. Inrichten van stoat mout böörgers nait monddood mokken, mor daarop richt wezen, dat zo veul meugelk böörgers heur aandail hebben in t bestuur, zodat n aktieve demokroatie ontstaat.
2. Leegste bestuursainheden (gemainten) mouten nait groot wezen. Is dr verlet om den mouten gemainten opdaild worren in wieken. N gemainte van 1500 inwoners mout bestoan blieven. N gemainte van 6000 inwoners, dei n ainheid is, mout ook bestoan blieven, meugelk verdaild in wieken. Mor n gemainte as Stad Grönnen mout opdaild worren in veul gemainten bv. Healpen, Weiart, Hoogkerk, Noarddiek. Zo veul meugelk mout oetgoan worren van moatschoppelke ainheden mit histoarische noamen.
3. Gemainten föörmen vief kringen, deid dei zoaken van gemainten overnemen, dei om' technische redens allain in groter verbaand oplööst worren kinen. Stad en Hoaren föörmen ain kringe. D aner kringen binnen: Westerkwetaaier, Hunsengo, Oldambt en Westerwaole (mit Veenkelonies)
4. Kringen föörmen mit n anner t laand Grönnen.
5. T vaolk kust roaden van gemainten en laand, dei heur aigen veurzitter kaizen.
6. Roaden van gemainten kaizen roaden van kringen, dei heur aigen veurzitter kaizen.
7. Vaolksstimens worren haolen in laand, kringen of gemainten as resp. laandsroad, kringroaden, gemainteroaden of twinteg persiint van kaizers dat neudig vint. Roaden kinen dat neudig vinnen as stimen stoaken of as n veurslag mit n slim klaaine meerderheid aal of nait aannomen is en kaizers dr wel es aans over diinken konnen.
8. In ale Grönneger roaden wort de Grönneger taal sproken. As teminnend 20% van de leden van n road dat wil mout ook n aner taal touloaten worren. Veur n vertoalingstalloatie mout den zöörge worren. Allain teksten in de Grönneger taal hebben reachtskracht.

III EKONOMIE

1. Ofschoon veurlopeg t ekonomisch levent van Grönnen bepoald wort deur t gasgeald blifft dat vanzulm nait zo. Doarom mout dat geald in d eerste ploats doarveur bruukt worren om waarkgelegenheid te verbeter en waarkloosheid verswinnen te loaten.
 - Deur aanloopsubsidies an fôbrieken mit toukomst is dat meugelk.
 - T het vanzulm gain zin om fôbrieken an t draaien te haolen, dei zunner subsidie kepot goan.
 - N klaain dail van t gasgeald mag, zo laank as tr nog is, bruukt worren om minimumlonen op n redelke hööchte te kriegen.

2. Ook in t ekonomisch levent, maint FPG, wil en mout ealkenain zo vrei meugelk wezen. Absolute vreiheid is ook hier nait meugelk.
 - Belangriek is nait allain, dat ealk geern vrei wezen mag, mor ook, dat n vrei ekonomie n doulmoateger produksie gef't as n dwangekonomie. Noadailen van n vrei ekonomie mouten mit kracht bestreden worren.
 - Deur haile histoarie hiin is bleken, dat vreiheid veur iinkelden bedudde, dat anern sloaven van dei iinkelden wazzen. Wie willen n zo groot meugelke vreiheid veur zo veul meugelk lu en zellen doarom vreiheid van n stok of wat lu as dat neudig wezen mog, inpaarken.
 - Twei soarten van vreiheid mouten onnerschaaid worren:
 - I. Vreiheid van t individu om n bedrief te begunnen en dat in te richten zoas hai dat wil.

Dei vreiheid kiin nait absoluut wezen. Dr mouten regels wezen over t stee woar, over vaailleghaid, over reachten en plichten van waarknemer(s) en waarkgever(s), over invlound van t bedrief op omgeven e.z.w
 - II. Vreiheid van waarkgever(s) en waarknemer(s) in heur bedrief.

Ook dizze vreiheid kinn nait absoluut wezen. Waarkgever(s) en waarknemer(s) hebben reachten en plichten tegenover n anner, dei persies omschreven worren mouten. Doar mout bie in aanmaarkennomen worren, dar tr wat oet n bedrief komen mout en dat n bedrief gain diskuzzieklup is.

3. Ofschoon overhaidregels en overhaidsplannen neudeg binnen, mouten dei zo veul meugelk vreiheid loaten. An hom, dei zien vreiheid deur overhaid inpaarkt wort, mout dudelk makt worren woarom of dat gebeurt. Machtsmisbreuk en willekeur mouten oetsloten worren. Doarom ook mout beroup meugelk wezen.
 - Overhaidregels en plannen binnen neudeg aans ontstaat tr n anarchie, n rommeltje, n stried van ain tegen aner, dei staarkste aaltied wint. Dat wil wie nait. Mor wie willen aal dat ealk, dei zien vreiheid inpaarkt zugt deur overhaid, dat dei wait, teminnend waiten kiin, waarom of dat gebeurt.

4. Ealk het reacht op aarbaid. laand, kringen en gemainten binnen verantwoordelk veur waarkgelegenheid. Zai mouten meugelkheid hebben om rad in te speulen op veranerde omstannegheden.
 - Wie willen oans nait te vaast leagen op bepoalde resepten of op n bepoalde organnizoatie. Je zollen diinken kinen an n lutje (bv vief man), slagveerdege waarkgelegenheidsroad, verantwoordelk an laandsroad, dei zoaken regelt.

- As t neudeg is mout waarktiedsverköörtten overwogen worren. Verzichtegeheid is doar neudeg bie i.v.m.ekspaortmeugelkheden.
 - Belangriek is, dat tr n gezonde laandbaauw is, gezonde middenstaand en n gezonde klaainschoalege industrie, ook in klaainere ploatsen.
5. Inkomensverdailen mout redelk en eerlek wezen. Laandsroad mout acht geven op ale inkomens en ingriepen doar dat neudeg is.
- Teoaretisch zollen ale lu, dei aarbaiden en heur beast doun, gelieke veul verdainen mouten. Dat is nait in ain slag te verwezenleken. Doarom main wie, dat, om gedachten te bepoalen, doar nor tou waarkt worren mout, dat maksimumnettoverdainsten vief moal t minimumnettoloan wezen maggen. Zo laank as dr nog veul onnerschaaid is mouten slim hoge inkomens slim swaar belast worren.
6. Oans loonstealsel mout zo smui wezen, dat lonen veur n bepoald soort waark, wat lu nait geern doun maggen en doar doarom bie dizze lonen gainent veur te kriegen binnen, makkelk opzet worren kinen, zunner dat anern doar reachten an ontlainen kinen.
- Wie binnen veur n aalgemaine waarkklassifikoatie. Ale betekens kriegen den punten en t loon wort nor dei punten bepoald. Punten worren geven bv. veur smereghaid, onaangenoamhaid, minder- of meerderweerdeghaid, verantwoarden, risiko, veurop-laaiden, noodzoak van t parroat hebben van bepoalde gegevens e.z.w. D eerst nuimde faktoaren wegen veur oans swaar. Hier ligt n meugelkhaid om deur t veranern van gewichtsfaktoaren lonen aan te pazen an vroage an aanbod.
 - Dat kon beduden, dat bv n swieneslachter of n voelnisman meer verdainen zol goan as bv n belastenamtenoar of n meester. Fakbonnen van amtenoaren of meesters maggen doar den nait t reacht an ontlainen om ook meer te vroagen veur heur leden.
 - As dr vreie beroupskeuze is-- en dat wil wie -- is dit ainegste menaaiier om te züörge, dat beschikboare aarbaidskrachten goud verdaild worren.
 - Wie binnen dr op tegen, dat t smerege, onaangenoame of as minderweerdeg onner vonnen waark veur oans doan wort deur gast-aarbaiders. Den is ainegste menaaiier om dr lu veur te kriegen om veur dat waark meer te betoalen.
- 7.FPG is in begunsel tegen gastaarbaid, wie mainen, dat t waark nor de lu en nait de lu noar t waark braochd worren mout(en).
- Gastaarbaid bringt mit zok, dat gastaarbaiders en heur hoeshaolens zok an n aner kultuur aanpazen mouten. Dat is stoer. T gevoar bestaat, dat doar minderheden deur ontstoan. Benoam bin wie baange, dat oet gastaarbaiderkinder op n duur sub-proletoarioat wort.
 - Doarom is t bringen van t waark nor de lu beaste ontwikkelns-hulpe, dei dr bestaat. Mor zo laank as dr nog gastaarbaid is mouten slachtovvers doarvan (gastaarbaiders)zo goud meugelk opvongen worren.
8. Ain dei laank waarkloos is mout gelegenheid hebben om n fak te leren en doarbie holpen worren.
- Bie 6 en 8 gaat t tr om om an dei vrömde toustaand, dat tr bie n grode waarkloosheid tougelieks n grode vroage nor waarknemers, n iin te mokken.

- In dizze zoaken is vanzûlm overleag mit fakbonnen van waarknemers en waarkgevers neudeg. Doarbie mout tr ook om goan, dat ain, dei n aner fak leert, ook n schiere kaans het, om in dat fak waark te kriegen.
 - T swaart aarbaiden mout tegengoan worren bv deur kontroles en deur onnerhaold kostens van aigen hoes an n bepoald maksimum tou aoftrekbaar te mokken veur belasten.
9. FPG is veur sterke fakbonnen, dei opkommen veur reachten van waarknemers, en veur vreie loononnerhannelns. Allain bie wieze van oetzunnern mag laandsroad doarin ingriepen.
- Laandsroad het in ale zoaken t leaste waard as dr teminnend gain vaolksstimen haolen wort.
 - Mit ingriepen in fakbonszoaken mout laandsroad slim verzichtig wezen. Allain as boudel in disodder komen zol mag e dat doun.
10. Waarknemers mouten mitzeagschop hebben in heur onnernemen. In groter bedrieven binnen doar onnernemensroaden veur neudeg. Zeagschop doarvan mout deur laandsroad regeld worren.
- T bedrief is n aarbaidsgemainschop-- ook t lutje bedrief -- en nor ealk, dei in dat bedrief aarbaidt, mout lusterd worren. As e dat wil mout n waarknemer verteald worren woarom of bepoalde zoaken op n bepoalde menaaijer gebeuren.
11. Inspeuld mout worren op moatschoppelke veranerns, dei deur microprocessor(chip) ontstoan zellen.
- Zo wied te bekieken zel dr veul waark deur verswinnen, benoam op kantoren mor ook in waarkploatsen. Woarschienlek zel waark-tied verköörten neudeg wezen.
 - T liekt oans doarom goud om n dail van t gasgeald te bruken veur rekreatiemeugelkheden, dat lu gelegenhaid kriegen om in heur vreie tied wat zinvols te doun.

IV SOCIALE ZOAKEN

In oans gemainschop bestaat ongeliekheid. Dei ongeliekheid mout bestreden worren. Zo laank as dei ongeliekheid bestaat is socioale zöörge neudeg allain al om ealkenain wizzegheid te geven over n grondinkomen.

1. Wie willen n Laands Socioale Dainst (LSD), dei waarkt onner touzicht van de Laands Socioale Road (LSR), dei verantwoarden schuldeg is an Laandsroad. In ale gemainten is n Gemaintelke Socioale Dainst (GSD).
2. Ealkenain (vraauw en man) het van 16 joar of reacht op n grondinkomen. Kinnerbieslag en- aoftrek worren aofschaft.
3. Ealkenain het reacht op hulpe in d hoeshoalen as dei deur zaikte of deur t aoler worren neudeg is. T mout meugelk wezen, dat aolen, as ze dat zûlm willen, zo laank meugelk in heur aigen omgeven blieven.
4. Socioale zöörge mout lu nait passief mökken. Aktieve begelaaiden, bv bie omschoulen, is neudeg om dei socioale zöörge overbodeg te mökken.

5. Oetkerens van lu, dei mor n dail van t joar aarbaiden en doar n hoger inkomen kriegen, mouten bepoald worren nõr n normoal inkomen.
6. Misbruuk van socioale veurzainens, ook deur bedrieven, mout zo veul meugelk veurkomen worren.

V ZÖÖRGE VEUR WERELD OM OANS TOU (MILIEU)

1. Wie willen op n gezonde wereld leven. Doarom wil wie wereld nait vergeven loaten. Laandsroad mout zöörge, dat zoks nait gebeurt.
 - Milieu is n verzoamelnoam veur ale omstannegheden, dei invlound hebben op ontwikkeln van miinsk, daaijer en plant. Dat milieu mout vanzultm gezond wezen en blieven.
 - N doodzaike, vergeven wereld, hou schatriek ook, doar heb we niks aan, doar gô wie mit n anner bie lutjen in dood. Mor n gezonde wereld, doar wie bie lutjen mit n anner in verhongern, doar heb we ook nait veul aan. T vraagstok is doarom: Hou haol we wereld gezond en hou blief we zultm gezond terwiel dat we t toch goud hebben?
 - Willen oans kinner en klaaikinner ook nog leven kinen den kiin wie nait wiedergoan op menaaijer van nou. N dail van oans welvoart zel wie opovvern mouten om wereld leefboar te haolen. Wie zellen moatregels trevven mouten om n gezond nottuurlijk evenwicht in stand te haolen.
 - Wie binnen doarom veur strakke moatregels tegen t vergeven van locht, wotter en grond en veur n strak touzicht doarop en veur strakke regels mit t oge op t spaoiten van vergif, of dat nou is tegen insekten, tegen roet of tegen wat aans.
 - Dr mout mit kracht an waarkt worren, dat oans Grönnegerlaand schoon wort en blift. Wie willen gain vergif van chemische fôbrieken in oans locht, wotter of grond. Attoomaofvaal wil wie hier nait hebben. Oans wad zel weer schoon worren mouten zodat doar weer robben leven kinen. Gain nije fôbrieken maggen dr baauwd worren, dei kwoad doun an oans locht, wotter of grond. Dr mout op köörde termien n kompleet net van drei-trees-kliins-installoaties baauwd worren, zodat tr gain drup voel wotter meer in oans oppervlak-wotter lopen kiin. Vaast aofvaal mout verwaarkt worren, stöörten is verboden.
 - Waarkgelegenheid mag onner dei moatregels nait lieden. Doarom mouten boeren of anern, dei wat doun of loaten mouten veur oans omgeven, doar gain schoade van hebben. Zai mouten doarom doar n roeme vergouden veur kriegen. An aner zied mouten ze aanpakt worren as ze wat doun wat ze loaten zollen of wat loaten wat ze doun zollen.
 - Veur bio-industrie mouten strakke regels gealden, dei in overleg mit boeren, daaiernbeschaarmen en daaijergeneeskundegen opsteald worren mouten.
 - Wie binnen veur n verbod van lood in benzine en veur n strak touzicht op en moatregels tegen ale lewaaiveroarzakers.
2. Kostens van t schoon mokken van aofvaalwotter en- gazzen en van t verwaarken van vaast aofvaal mouten in begunsel droagen worren deur hom, dei dat aofvaal mukt.
 - Hoeshoalens betoalen n aofvaalbelasten an kring, dei zöörge veur schoon mokken.

- 1 Fôbrieken mouten in begunsel zulm zöörge veur t schoon of an zied mokken van heur aofvaal. Zo wied zai dat nait kinen en heur aofvaal overdroagen an kring mouten ze doar-veur betoalen. Dat geald ook veur bio-industrie.
- Aofvaalwotter, wat zuverd is, doar mag niks meer in zitten, war schoadelk wezen kon veur omgeven, ook gain fosfoaten.
- As t neudeg is bv omdat t aofvaal nait onschoadelk makt worren kiin, mout n fôbriek sloten worren. Dat geald wanzulm ook veur attoomsiintroales.
- T laand mout meugelk mokken, dat tr fôbrieken komen veur t verwaarken van aofvaal.
- T kiin zinvol wezen om n subsidie te geven an handeloaren in bv aol pepier en aole metoalen. Zei kinen den schiere pries betoalen an partikulieren. Dei zellen den bv aole pepier en aole metoalen opbaargen, Doar zellen subsidies an verainensleger deur worren kinen. Boetendes huiven dr den minder grondstovven invuierd te worren en zellen kring-en en laand minder aofvaal te verwaarken krieggen.
- Dr mout nor tou waarkt worren, dat aofvaal wat verrötten wil (takken, bloaren, bonken, haolt e.z.w.) ook deur partikulieren zo veul meugelk in heur toenen begroaven wort omdat kringen en laand doar ook minder aofvaal deur te verwaarken krieggen

3. Oans Grönneger laandschop mout mit grootste zöörge bewoakt worren. Bie noodzoakelke ingrepen mout tr in t veuren om doachd worren, dat t laandschop zo min meugelk schonnen wort.
- Oans laandschop, mit zien benoam deur boerengebruuk bepoalde aigenheid, het ook n rekredätieve funksie. Bie t mokken van wat veur plannen ook (bv bestimensplannen) mout doar reken mit haolen worren.
 - Nije vrömde zoaken (gasputten, hoogspannenslaaidens, via-ducten) mouten zo in t laandschop inpaazd worren, dat ze zo min meugelk steuren bv deur dr bomen en stroeken om tou te poten.
 - Veur daaiern, dei bie oans nog in t wilde leven, doar zellen wildruststeeën veur inricht worren mouten, dei verboden binnen veur miinsen.
 - T ontougaankelk mokken van rekreatiegrond deur partikulieren mout tegengoan worren.
 - Wat wie nog hebben an binnenscheepsvoartwegen mout nait dicht goaid worren, mor an rekreatie (wotter-, ies-, en visspoart).
 - Bedraaigde planten- en daaiersoarten, doar zel biezondere zöörge veur neudeg wezen.
 - Hoogbaauw mout zo veul meugelk tegengoan worren.
 - Wie willen gain militeare terraainen in Grönnegerlaand as oans vaolk oat nait wil.
 - Wie willen gain groaverei in oans grond om doar attoom-baaln in te stoppen.
 - Aole döörpsnoamen mouten bestoan blieven, ook as twei ge-mainten aine worren. Gruien twei döörpen an n anner den mout tr n gruinstroke tussen makt worren as aofschaaiden, Oanze stroatnoamen mouten so meugelk aigen wezen. Aole noamen maggen nait veranerd worren bv deur t gemak van PTT.
 - Kinner mout al leerd worren, deur meesters op en aolen boeten schoul, dat ze zöörge hebben mouten veur wereld om oans tou, veur oans planten en oans daaiern.

4. Internationoale en regionoale soamenwaarken is neudeg zodat aine nait aner zien aofvaal touschoeven kiin (deur locht of deur t wotter) en mit t oge op gelieke produksiekostens (nait aine hoge kostens veur aofvaalverwaarken en aner t mor lopen loaten).

VI KULTUUR

1. Aigen toal is tougelieks grondslag en belangriekste uten van maiste kulturen. Zo is ook Grönneger toal grondslag en tougelieks belangriekste uten van Grönneger kultuur. Doarom mout:
 - onner verantwoarden van Laandsroad dr n standoard-Grönneger toal mit n logische spealen ontwikkeld worren.
 - dei toal op ale schoulen leerd worren zodat dichte bie hoes ealkenain meugelkhaid het om t vermogen t ontwikkelen om zulfstandeg en logisch te diinken en t oardailen.
 - t onnerwies aansloeten bie ploatselke omstandegheden wat ook inhaolt, dat aandacht geven wort an ploatselke aofwiekens van standoardtoal.
 - bie föörmen boeten schoulen, ook van groten-- benoam in overgangstied -- veul tied geven worren an Grönneger toal.
 - dichters en schrievers in t Grönnegers holpen worren bie t oetgeven van heur waark. Heur mout gelegenheid geven worren in schoulen oet heur waark te lezen.
 - aal t overhaidspersoneel (ook bie rechterleke macht), dat mit t vaolk in aanroaken komt, oans toal beheersen.
 - en mouten Laandsroad, gemainteroaden, meesters en ealkenain doun wat z immer doun kinen om ealk weerde van aigen toal inzain te loaten.
2. Roadio en wiedkieken waarken onner touzicht van d RWR, de Roadio - en Wiedkiek - Road.
 - RWR is verantwoarden schuldeg an Laandsroad.
 - Oetsturens binnen vanzult in oans aigen toal.
 - Omdat roadio en wiedkieken zo belangriek binnen veur d ontwikkelen van Grönneger toal zel touzicht op t toalgebruuk neudeg wezen.
3. Monumiintenzöörge van nottuurbeschaarmen binnen zoak van Laandsroad net as t bewoaren van aigenheid van t laandschop.
4.
 - Ammateurkunst in ale föörms mout deur Laandsroad aanpittjet worren. Ploatselke meziek-, zang-, thëoater- en aner verainens mouten as dat neudeg is deur gemainten holpen worren.
 - Dr mout n Grönnegerstoaleg beroupstheoater komen.
 - N museum veur Grönneger histoarie is neudeg.

VII REKREOATIE EN SPORT

1. In en in de buurte van ealkse ploatse mouten ruimten wezen veur rekreatie en ontspannen.
 - Bie t baauwen van hoezen mout tr om daochd worren, dat tr opvaailige steden schopvealdjes en speultoenen veur oans kinner komen.

- Binnen n redelke aofstaand van zien woonstee mout ealkenain dagrekreatie in d open locht vinnen kinen.
 - Doar dat neudeg is mout voldounde stee wezen veur vaolkstoenen, dei tegen kostpries verhuurd worren.
 - Veur invaliden en minder-validen zel zo veul meugelk doan worren mouten om heur ontspannen en rekreatie te geven.
2. Grode rekreatie-objekten mouten in hannen van gemainten wezen, dei ook ploatselke verainens mitwaarken loaten kinen. Kostens mouten in begunsel oet intreepriezen dekt worren, mor dei maggen nait te hoog wezen zo dat ealk tr gebruik van mokken kinn.
 3. Laandsroad het verantwoordan veur nottuurterraainen, dei aofsloten binnen veur miinsken.
 4. T aktief sporten deur zo veul meugelk lu is van groot belang. Beroupssport kiin doar n veurbeeldfunksie bie hebben.
 - Gemainten healpen t aktief sporten deur akkomodoatie te betoalen en meugelk beroupskrachten, dei neudeg binnen. Dat gealt ook veur rekreatieve sport en sport boeten verainens.
 - Misstannen in de sport mouten tegengoan worren. Gemainten en laand mouten gain subsidies geven as verainens misstannen bestoan loaten.
 - Rekloame in de sport mout an strakke regels bonnen worren.
 - Aktieve sport mout n vaast onnerdail van t onnerwies wezen.
 - Sport meugelkheden veur invaliden en minder-validen mouten laand en gemainten veur zöörge.

VIII GEZONDHAIDSZÖÖRGE

1. Wie willen n LGD, n Laands Geneeskundege Dainst, dei waarkt onner touzicht van d LGR, de Laands Geneeskundege Road, dei verantwoordan schuldeg is an Laandsroad.
 - Ale patienten mouten aigenste behanneln kriegen. Doarom mouten klazzen in zaikenhoezen aofschaft worren.
2. Aal joar wort bepoald hou LGD betoald worren zel en of dr en hou hoog of aigen biedroagen wezen zellen
3. As t meugelk is mout tr in n gemainte of stadswiek n praktijk-gebauw komen doar hoedokters, aptaikers, tanaartsen, moat-schoppelk waarkers en verplegers aarbaiden. Dr is veul veur te zeagen, dat doar ook specialisten poliklinisch roadpleegd worren kinen en dat tr ook psychologen, physiotherapeuten, acupunkteurs e.z.w.heur praktijk hebben.
4. LGD is dr verantwoordelk veur, dat zaikenhoezen goud spraaid binnen over t laand.
 - As n zaikenhoes te klaain is, is meschain n kombinoatie mit n verpleeghoes en/of n verzöörghoes meugelk

5. Wie willen n goud bevaolkensonnerzuik nor zaikten as haart-en voatzaikten en kanker, doar kaans op beter worren bie vroug ontdekken veul groter van is. Zo n onnerzuik mout vreiwilleg en veurgees wezen, mor dei dr nait an mitdoun wil, mout n (hogere) aigen biedroage betoalen veur LGD.
6. Rekloame veur tebak, alkohol en zokswat mout verboden worren.
7. Veurlichten over gezonhaid en over eten mout zo goud meugelk wezen. Doar mouten wiedkieken en schoulen bie inschoakeld worren.
8. Op ale etenswoaren mouten soamenstealen en energieweerde stoan.
9. T bruken van dreugen mout deur n gaoie veurlichten, ook op schoul, tegengoan worren. Versloafden, dei dat willen, mouten makkelk tougaang hebben tou instealens, doar ze dr aofwiind worren kinen.

IX WOONDEREI

Ealkenain het reacht op n goud hoes. Doarom mouten dr genog koop- en huurwonens wezen.

- Wie binnen tegen ainföörmeghaid in wonenbaauw en tegen woonkesearns.
- Dei meer geald over het veur t wonen mout gelegenheid hebben n duurder hoes te bewonen. Dei geern goudkoop wonen wil omdat e bv zien geald laiver oetgeft veur wat den ook, mout dei meugelkheid ook hebben.
- Veulföörmeghaid in aole stroaten en an aole wegen mout, as t immer kiin, blieven.
- Renovoatie mag normoal nait meer kosten as nijbaauw. Oetzunders kinen allain môkt worren as t gaat om monumiinten. Dat kinen ook haile hoezenblokken wezen.
- In begunsel mag hure nait onner kostpries liggen. Wie mainen doar mit, dat tr as t hoes aof is, van wat overbleven is van hure, n geliekweerde hoes weer baauwd worren kiin.
- Ale subsidies op wonenbaauw, in wat veur föörm deur wel ook geven, mouten aofschaft worren. Gefoevel van gemainten dei baauwgronnen duur an partikulieren engoudkoop an wonenbaauwverainens verkopen, mout doan wezen.
- Dei hure nait betoalen kiin, betoalt nor vaaste richtlienen minder. Verhuurder krigt van GSD t onnerschaaid biepaast.
- n As n partikulier baauwen wil mout gemainte bliede wezen en hom healpen zo veul as meugelk.
- Gemainten mouten zöörge, dat tr in woonbuurten voldounde ruimte is veur gruin, spaort- en spelvelden en zokswat.

X JUSTITIE

Ealkenain is veur wet geliek.

- Rechtspraak vint ploats deur deur Laandsroad benuimde rechters, dei van gainaine odders aannemen huiven en maggen
- Wetten mouten dudelik en overzichtelik wezen en tiedeg aanpaast worren.
- Stravven mouten humoan wezen, nait iinkeld oet vroak opleagd worren, mor bedoulen hebben t individu, dat straf onnermout, te leren.

- Vreihaid en vaaleghaid van böörgers mouten beschaarmd worren.

XI DEFENSIE

Nederland, lot stoan Grönnen zol te klain wezen om zukzult te verdaidegen. Doarom kiin wie in begunsel kaizen veur lidmoatschop van de Navo. Navo, zo wort oans voak veurhoalen, is ja t hoofdinstrument tot t veurkommen van oorlog, tot t beraiken van vrede en vaaleghaid en tot t beschaarmen van onze democroatische weerden. Toch mouten wie oans dr goud van bewust wezen, dat n keuze veur de Navo belangrieke noadailege gevolgen mit zich mitbrengen kiin. In d loop der joaren is ja aal duudleker worren dat:

- t bestoan van militeare blokken n idiote bewoapenswedloop tot gevolg had het mit as oetiindelk resultaat dat we an weerszieden van t iezern gerdien stikken in conventionele en abc-woapens en dat dr jaarlieks zo vreselk veul geald an woapens vergraimd wort, terwiel an d ander kaande honderden miljoen miinsen dwongen binnen om onner t bestoansminimum te leven.
- Amerikoa zich nait realiseert dat de Navo n bondgenootschop is van souveraine stoaten. T liekt soms of de V.S. zich gain spier aantrekt van heur Europese bondgenoten en de wiinsen van de Europese bevaolken.
- deur t bestoan van Navo en Warchau-pact n groot dail van de wereld nait allain militear, mor ook politiek en economisch opdaild is. Dit blokdiinken laidt dus tot n soort politieke stoatus quo, dij n hail noadailege waarken het op politieke, economische en culturele veraanderns an baide kaanten van t iezern gerdien.

Dat teeng aal dizze negatieve ontwikkelns wat doan worren mout, is veur oans zunnekloar. Wanneer dat t beaste kiin binnen de Navo, mout dat binnen de Navo doan worren. Mor as bliekt dat de Navo nait tot ontwoapen beraid is, terwiel dat doar ale reden veur binnen, as boetendes bliekt dat de boasspeulerij van Amerikoa binnen de Navo nait ophoalt, den het lidmoatschop van zo'n organizoatie gain zin en zol veurlopeg n neutroale positie kaizen mouten.

XII VRAAUW EN MAN

Rechtspositie van vraauw en man is geliek.

- Verdailen van waark tussen vraauw en man is n privé-zaak tussen vraauw en man, dei bie n anner wonen.
- Bie overhaid en bedrijfslevent mouten gaoie regelns wezen veur swangerschopsverlof. Zo wied vraauwlu op t heden n onnerwiesachtstaand hebben mouten dt meugelkheden wezen om dei achterstaand in te lopen.
- T onnerwies mout wichter en jongens aigenste meugelkheden geven zodat bv baaident leren om hoehaolen te doun.